

univ. prof.

PhDr. Ladislav Požár, CSc.

Vedúci oddelenia psychologických disciplín Katedry pedagogických štúdií Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave je jedným z najvýznamnejších slovenských predstaviteľov v oblasti psychológie. Zaslúžil sa o založenie novej vedeckej disciplíny na Slovensku –všeobecnej patopsychológie, a zároveň je zakladateľom vedeckej disciplíny psychológie ľudí so zrakovým postihnutím, za čo mu bolo v rámci oceňovania „Vedec roka SR 2006“ udelené čestné uznanie.

Je autorom viacerých vedeckých a odborných monografií, napísal vyše sto vedeckých a odborných štúdií uverejnených doma aj v zahraničí. Pôsoobil na Vysoké škole pedagogickej v Bratislave, po jej zrušení na Katedre psychológie FF Univerzity Komenského, po založení Katedry patopsychológie a sociálnej patológie PdF UK (so sídlom v Trnave) bol jej vedúcim 25 rokov. Dlhé roky bol členom Vedeckej rady PdF UK a PdF TU. V súčasnosti je členom Vedeckej rady Fakulty psychológie Paneurópskej vysokej školy v Bratislave, členom redakčnej rady časopisov EFETA a Psychológia a patopsychológia dieťaťa. Je aj členom akadémie pedagogických a sociálnych vied v Moskve.

Pán profesor, čo Vás v živote inšpirovalo venovať sa odborne psychológii?

Na začiatku som bol obyčajný robotník. Jedného dňa sa mi naskytla príležitosť pracovať na internáte pre pracujúcich robotníkov. Súhlasil som a nastúpil som na toto miesto. Spočiatku som si myslel, že to bude jednoduché, no po krátkom čase som zistil, že to vôbec nie je jednoduché. Začal som sa preto zaujímať o psychológiu, ktorú som pokladal za dôležitú pre vykonávanie tejto práce. Rozhodol som sa urobiť si maturitu, ktorú som ako robotník nemal. Za 11 mesiacov som si ju aj urobil. Učitelia ma po maturite presvedčali, aby som išiel ďalej študovať matematiku, ale to som nechcel. Nakoniec ma presvedčili a prihlásil som sa do Olomouca na štúdium matematiky a fyziky. Profesor Emil Holas, ktorý ma na tejto

škole učil, mi odporučil, aby som sa začal venovať psychológii, ktorá mi išla. A tak som začal v Leningrade (dnešnom Petrohrade) študovať pedagogiku a psychológiu. Počas štúdia do môjho života zasahovali mnohí známi psychológovia. Najviac ma oslovili práce vynikajúceho psychológa L. S. Vygotského. Avšak zoznámiť sa s ním sa mi už nepodarilo, no zoznámil som sa s jeho dcérou a s ďalšími významnými psychológmi až po skončení môjho štúdia. Išlo najmä o profesorov B. F. Lomova, V. V. Davydova a A. L. Leontjeva – vtedajšieho dekana Fakulty psychológie Moskovskej štátnej univerzity.

Ktorá oblasť psychológie Vás oslovila najviac a prečo?

Ako som už spomínal, spoznal som sa s mnohými významnými, hlavne

ruskými psychológmi, ktorí ma veľmi inšpirovali. Po skončení štúdia každý študent dostal prácu, no tam, kde mu vybrali. Dostal som na výber medzi Košicami a Bratislavou. Vybral som si Bratislavu, pretože bola bližšie. Tam som nastúpil na Vysokú školu pedagogickú a po jej zrušení som prešiel na Katedru psychológie FF UK. V r. 1967 ma doc. Bažány pozval pracovať do Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie, ktorý založil v r. 1964. A v r. 1968 som prešiel do dnes už neexistujúceho Inštitútu špeciálnej a liečebnej pedagogiky, ktorý vznikol takisto z iniciatívy doc. Bažányho. Bol pri Filozofickej fakulte. Jeho súčasťou bola aj Katedra patopsychológie a sociálnej patológie, dnes premenovaná na Katedru psychológie a patopsychológie, ktorú od jej založenia viedol M. Bažány. V roku 1970 som sa stal aj dlhodobým vedúcim katedry. Po zmene režimu sa

doc. Bažány stal dekanom Pedagogickej fakulty UK, jej súčasťou je dodnes aj spomínaná Katedra psychológie a patopsychológie.

Na čo sa nedá zabudnúť počas Vášho štúdia až po menovanie za profesora? Aká situácia sa najviac zapísala do Vašej pamäti?

Počas môjho štúdia v Rusku sa nedá zabudnúť na jednu profesorku, na ktorej meno si neviem spomenúť, ale robievala s nami Pavlovovské pokusy priamo v triede na zvieratách. Táto profesorka bola kedysi asistentkou samotného I. P. Pavlova. Dostal som sa aj do zoologickej záhrady v Suchumi, kde som mohol vidieť priamu prácu so šimpanzmi, čo sa mi veľmi páčilo. Taktiež nemôžem zabudnúť na štátne skúšky, po ktorých som hneď utekal do kvetinárstva po kyticu na sobáš. Totiž, v ten istý deň som štátnicoval aj som sa ženil. Nezabudnuteľný je aj môj krátkodobý prednáškový pobyt na univerzite v Ulan-Ude v ruskom Buriatsku, ktorý som absolvoval spolu so spomínaným prof. Davydovom. V rámci tohto pobytu nás kolegovia z Ulan-Ude zaviezli na jazero Bajkal. Hoci bol iba máj, neodolal som a vykúpil som sa v tomto priesračne čistom jazere.

Prečo ste si zvolili psychológiu zameranú práve na prácu so zdravotne postihnutými študentmi?

Začal som pracovať na spomínanom inštitúte a tam som sa dostal k tejto problematike bližšie. Najprv som sa zaujímal o zrakovo postihnutých a neskôr som sa začal zaujímať aj o iné postihnutia a prácu s týmito ľuďmi. V čase svojho pôsobenia v Bratislave som mal možnosť počas mojej pracovnej cesty do Moskvy krátko pracovať so 4 študentmi, ktorí boli slepo-hluchí. Prednášal som im tak, že som písal na počítači a k nim sa

informácie dostávali formou Brailovho písma. Oni naopak písali na Pichtovom písacom stroji a mne sa to na monitore zobrazovalo v klasickom písme. A takto prebiehalo moje prednášanie. S jedným z týchto študentov som mal bližší kontakt a doteraz si píšeme. Ide o A. V. Suvorova, DrSc., ktorý je veľmi známym profesorom psychológie, dokonca aj v USA, kde dostal čestný doktorát. Zapôsobilo na mňa, že aj takíto ľudia dokážu toho dosiahnuť veľa.

V minulosti ste sa zúčastňovali na Športových dňoch TU v stolnom tenise – prezradíte nám niečo o svojej športovej minulosti?

Moja vášeň k stolnému tenisu sa začala, keď som sa raz plavil loďou po Čiernom mori. Dali sme si s priateľmi stávkou – spočívala v tom, kto najviac vydrží hrať. A ja som neprestal hrať, všetci sa striedali a vypadávali a ja som stále hral. Ešte donedávna som hral, ale musel som kvôli zdravotným problémom s tým už skončiť. Je tu ešte jeden šport, o ktorom málo ľudí vie, že som sa mu venoval. Bol som vášnivý horolezec a dokonca som získal aj ocenenie. Dostal som sa aj na 4 515 m vysokú horu Antonína Zápotockého v Kirgizsku, v pohorí Ťan-Šan, a to bol pre mňa nezabudnuteľný zážitok. Zdolal som aj niekoľko vrchov na Kaukaze.

Športovali ste v minulosti aj súťažne? Vlastníte aj dajaké víťazné trofeje?

Okrem malých zo stolného tenisu som najviac pyšný na tú, ktorú som získal za horolezectvo. Bolo to naozaj namáhavé a nie jednoduché, a preto som rád, že som to dokázal. Zúčastnil som sa aj na turnaji v stolnom tenise v Bratislave, kde naše družstvo z Katedry psychológie a patopsychológie zvíťazilo. Tak to je ešte taká drobná výhra.

Čomu sa venujete vo voľnom čase najradšej?

Mám rád prírodu, preto veľa času trávim v lese. Tiež rád čítam knihy, hlavne tie, ktoré sú zamerané na psychológiu, čiže viac-menej odbornú literatúru.

Pán profesor, čomu by ste pripísali prvoradé miesto vo svojom živote?

To je veľmi ťažká otázka, ale som veľmi rád, že som sa spoznal počas môjho štúdia s veľmi významnými ľuďmi, ktorí do istej miery ovplyvnili môj život. Moje prvé miesto patrí tomu, že som získal vzdelanie a že som sa oženil.

Ako znie váš odkaz pre študentov Trnavskej univerzity?

Môj odkaz pre študentov znie, aby si vážili vzdelanie a nebrali to tak, že študujú len pre akýsi papier. Aby si vážili aj svojich učiteľov. Život na vysokej škole je krásny a treba si ho poriadne vychutnať. Neترápiť sa nad tým, ak sa niečo nepodarí, ale ísť stále vpred. Nehovoriť si, že to, čo sa učím, v živote nevyužijem a prečo sa to učím... Lebo v živote prídu situácie, v ktorých využijeme to, čo sme sa naučili – tak ako napríklad ja tú matematiku.

Ak by ste mali vaše životné krédo zhrnúť do jednej výstižnej vety, ako by znela?

S pribúdajúcim vekom začína človek bilancovať svoj život. A nazdávam sa, že zmyslom života je byť ľudský. Vážiť si na seba i na druhých to dobré, čo sme urobili, a snažiť sa napraviť chyby, ktoré sme urobili. Dôležité je *konať dobro tu a teraz*. Máme na to príležitosť každý deň, využime ju.

*Za rozhovor ďakuje
Barbora Švihoríková*